

Den sidste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 95:

Forslag til folketingsbeslutning om mærkning af gensplejsede fødevarer.

Af Jørn Jespersen (SF) m.fl.
(Fremsat 5/3 99).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Fødevarerministeren (Henrik Dam Kristensen): Forslagsstillerne opfordrer regeringen til at arbejde for mest mulig mærkning af de gensplejsede fødevarer. Det mener jeg faktisk i al beskedenhed, regeringen har gjort hele vejen igennem og også med resultat, ikke mindst når man ser på, hvad der var udgangspunktet i det oprindelige forslag til EU-regler om mærkning af gensplejsede fødevarer, som vi blev præsenteret for.

Regeringen har faktisk hele vejen igennem været meget optaget af at sikre forbrugernes valgfrihed bedst muligt, og det er også derfor, vi målbevidst har arbejdet på at sikre den bredest mulige mærkningsordning.

Udgangspunktet var, som nogle måske husker, at hvis gensplejsning kun havde landbrugsmæssig interesse, skulle fødevarerne ikke mærkes. Dette udgangspunkt blev siden ændret – bl.a. på grund af Danmark – til, at hvis det analytisk var muligt at påvise en forskel på gensplejsede produkter sammenlignet med ikkegensplejsede produkter, skulle det gensplejsede produkt mærkes. Jeg vil faktisk tillade mig at påstå, at det er en markant forbedring, når det gælder information til forbrugere.

Med forslaget til folketingsbeslutning, som vi har her, ønsker man fra forslagsstillerens side at gå et skridt videre. For det første vil man have mærket de fødevarer, hvor det ikke analytisk er muligt at påvise nogen forskel på det produkt, der er fremstillet på baggrund af gensplejsning, og det produkt, som er mere traditionelt fremstillet. Det er produkter som f.eks. raffineret soja-, majs- og rapsolie, hvis jeg skal begrænse mig til de produkter, det i dag er muligt at finde på markedet, og det ser jeg intet problem i.

Ønsket om fuld mærkning uanset påviselighed er i fuld overensstemmelse med regeringens holdning. Det har således hele tiden været regeringens opfattelse, at hvis en fødevarer er

fremstillet af gensplejsede råvarer, skal forbrugerne have oplysning om det, hvad enten der kan måles en forskel eller ikke, og den holdning har vi selvfølgelig også gjort gældende under forhandlingerne i EU. Det er desværre hidtil ikke lykkedes at komme igennem med dette synspunkt, men det er selvfølgelig klart, at vi fortsat vil presse på med dette synspunkt i EU-sammenhæng ved enhver given lejlighed.

Det ser imidlertid ud til – hvad jeg synes er glædeligt – at detailhandelen er enig med regeringen på dette punkt. En række detailhandelsorganisationer har stillet krav til deres leverandører for at få opfyldt et krav om mærkning, også af de produkter, hvor der ikke analytisk kan måles nogen forskel. Dermed ser det ud til, at det ad denne vej kan lykkes at give forbrugerne det nødvendige informationsgrundlag, så forbrugerne kan foretage det, vi måske kunne kalde et informativt valg.

Når det gælder de produkter, hvortil man ved, at der er anvendt en gensplejset råvare, men hvor det ikke ved analysemetoder er muligt at påvise en forskel i forhold til den GMO-producerede fødevarer, den traditionelle fødevarer, kan jeg samtidig love, at regeringen vil fortsætte sine bestræbelser på at få dem inddraget under mærkningskravet. Det er også klart, at vi i de kommende drøftelser om fælles EU-regler for foder vil fortsætte arbejdet for de bedst mulige mærkningsregler.

I beslutningsforslaget opfordrer forslagsstillerne også til mærkning af fødevarer, der indikerer fremstillet ved hjælp af gensplejsede organismer. Dermed ønsker forslagsstillerne, at også produkter som mælk og kød fra dyr, der er fodret med gensplejset foder, skal mærkes. Det mener jeg ganske enkelt ikke er gennemførligt. For det første nedbrydes foderet i dyrene under fordøjelsen, og den omstændighed, at dyrene er fodret med gensplejset foder, bevirker derfor ikke nogen ændringer i dyrets kød eller mælk.

For det andet vil det være noget nær umuligt at tilrettelægge en effektiv og – hvad måske er mere vigtigt – troværdig kontrol, for en sådan kontrol vil være overordentlig intensiv, idet der reelt er tale om en løbende offentlig overvågning af hele foder- og husdyrproduktionen. Og jeg kan love, at en sådan kontrol vil kræve mange ressourcer og måske være tættere på et overvågningssamfund, end vi i bund og grund bryder os om.

I den forbindelse er det også vigtigt at huske på, at der ikke er tale om produkter, som der er en særlig sundhedsmæssig risiko forbundet med. Tværtimod er der jo tale om fødevarer, som i modsætning til de traditionelle fødevarer først må markedsføres i EU, efter at der har været en ganske grundig forudgående godkendelsesproces med hensyn til ernæring osv.

Forslagsstillerne er også inde på, at den altomfattende mærkning, som der lægges op til i forslaget, forudsætter en separation af gensplejsede og ikkegensplejsede produkter i hele produktions- og distributionssystemet, og heri har forlagsstillerne utvivlsomt ret. Imidlertid har jeg en fornemmelse af, at de lovgivningsmæssige mærkningskrav sammen med de udvidede krav, som dansk detailhandel stiller til mærkning af gensplejsede fødevarer, i sig selv indebærer en tilskyndelse for leverandøren til at opretholde produktions- og distributionslinjer, som er fri for genteknologi.

Jeg tror også, det er vigtigt at få sagt, at jeg gerne vil være med til at understøtte de kæder, som vil tilbyde forbrugerne garanteret gensplejsningsfri produkter, men jeg mener også, at det først og fremmest er dem, der må stille krav bagud i leddene, for det er dem, der bedst kan gøre det. Det er ikke altid moder samfund eller fader stat, der skal overtage alle ansvarsforpligtelserne.

Et generelt krav af den karakter har regeringen derfor ikke nogen mulighed for at forpligte sig til. Det skal i øvrigt også ses i lyset af nogle af vore internationale aftaler.

Til gengæld er det helt klart, at der er en betydelig folkelig modvilje mod gensplejsede fødevarer, formentlig baseret på mere principielle, etiske overvejelser, og det mener jeg er et forhold, som må tages alvorligt. Derfor vil regeringen som nævnt arbejde for den bredest mulige mærkning af egentlige gensplejsede fødevarer og give fødevarerforhandlerne al den hjælp, som vi overhovedet er i stand til at give dem.

Det forudsætter naturligvis samtidig, at vi løbende sikrer, at det videnskabelige grundlag er i orden, både for så vidt angår risikovurdering og analysemetoder, og et vigtigt element heri vil være et forstærket bilateralt samarbejde mellem Danmark og andre interesserede lande, herunder også i EU.

Jeg tror, at det i den forbindelse måske er værd at nævne, at regeringen samtidig vil arbejde for at skabe tilslutning til et forbud mod

anvendelse af antibiotikaresistens som markør-gen.

Jeg kan måske sammenfatte min tale her ved at sige, at regeringen går ind for så fuldstændig en mærkning af fødevarer med indhold af genmodificerede produkter som overhovedet muligt, at regeringen vil arbejde for at sikre det bredest mulige grundlag for såvel risikovurdering som analyser, at regeringen vil arbejde for at standse anvendelsen af antibiotikaresistens som markør-gen, samt at regeringen vil søge det bredest mulige internationale samarbejde til fremme af disse synspunkter.

Margot Torp (S):

Socialdemokratiet ønsker sikre og sunde fødevarer for alle forbrugere – det skal der ikke herse tvivl om – og her er mærkning et udmærket redskab, især for meget bevidste forbrugere, og derfor skal mærkningen naturligvis være så pålidelig og effektiv som overhovedet muligt både teknisk og økonomisk. Men mærkning alene gør det ikke. Når det gælder gensplejsede fødevarer, er det mindst lige så vigtigt, hvilke produkter der overhovedet får lov til at finde vej til forbrugerne, også de knap så kritiske forbrugere, og det kræver andre virkemidler.

I mit parti er vi meget optaget af, hvordan samfundet kan nyttiggøre de landvindinger, der opnås gennem videnskabelig forskning, uden at vi samtidig udsætter os selv og hinanden for unødige risici. Det gælder også, når vi taler om gensplejsede fødevarer.

Nogle påstår, at gensplejsning blot er en hurtig form for forædling, en hurtigere forædling end den, der i århundreder er foregået ved en systematisk udvælgelse af dyr og planter med de mest eftertragtede egenskaber.

Det er ikke rigtigt. Med gensplejsningsteknikken overtrædes helt fundamentale spilleregler for kønnet formering, nemlig at gener i naturen kun kan blandes med gener fra artsfæller eller meget nært beslægtede arter. I naturen sker der f.eks. aldrig en sammenblanding af gener fra dyr og planter, som vi ser det i nogle typer gensplejsning.

Vi har altså at gøre med en i historiens lys gennemgribende ny teknik, som giver anledning til nogen betænkelighed: Ved man, hvad man gør, og er der forsket nok i de mulige risici, osv.?

Teknikken rejser mange spørgsmål, og derfor har vi i Socialdemokratiet her i foråret lavet et debatoplæg om genteknologi, hvor vi lægger op

til en debat om, hvordan man bedst kan forholde sig til de nye udfordringer på fødevarerområdet, når man gerne vil have de eventuelle fordele, men bestemt ikke ulemperne.

Og heri slår vi bl.a. til lyd for, at der skal være en meget grundigere forskning i, hvilke risici der må være forbundet med gensplejsede fødevarer, og at de offentlige myndigheder, der skal vurdere de multinationale selskabers ansøgninger om tilladelse til at markedsføre gensplejsede produkter, virkelig besidder en ekspertise, der matcher selskabernes. Dermed øges den generelle forbrugersikkerhed og ikke kun de meget bevidste forbrugeres sikkerhed.

Socialdemokratiet så også gerne, at produkter, der er lavet på grundlag af gensplejset materiale, mærkes, uanset om gensplejsningen kan måles eller ej i det færdige produkt, og vi er godt tilfredse med, at regeringen fortsat presser på i EU for det princip.

Som et lille land, der er helt afhængigt af samhandel med det meste af verden, kan vi ikke bare sætte vores egne normer og standarder for alting, heller ikke for fødevarer, men vi kan sammen med andre progressive lande arbejde for, at forbrugersikkerheden løbende styrkes, og vi vil især blive lyttet til, hvis vores krav er realistiske.

Vi er enige med fødevarerministeren i, at det i dag vil være økonomisk helt uoverkommeligt for det offentlige at påtage sig ansvaret for, at alle fødevarer i detailhandelen altid er korrekt mærket, uanset om varerne kun indirekte har med gensplejsning at gøre. Det er i dag både teknisk og økonomisk helt uoverkommeligt.

Men landbruget og detailhandelen kan jo selv gøre meget for at sikre sig GMO-fri produkter ved at kræve dokumentation af deres leverandører. Og vi hilser med tilfredshed, at Fødevarerministeriet nok ser sig i stand til at bistå med at kontrollere, om disse aftaler overholdes. Det er noget helt andet end at tage ansvaret for samtlige varer på hylderne i Danmark.

Mit parti ønsker sunde og sikre fødevarer for forbrugerne og er således enigt i intentionerne i det beslutningsforslag fra SF, som er til behandling i dag, men vi mener, at det vil kræve så store ressourcer til kontrol, at det vil være helt urealistisk også at kunne styrke f.eks. risikoforskningen.

Så vi afviser forslaget og sætter vores lid til, at fødevarerministeren har tilkendegivet, at han går ind for så fuldstændig en mærkning som overhovedet muligt, arbejder for det bedst mu-

lige grundlag for risikovurdering og arbejder for at få fjernet antibiotikaresistens som markør-gen og også søger synspunkterne fremmet i det bredest mulige internationale samarbejde.

(Kort bemærkning).

Mariann Fischer Boel (V):

Jeg faldt forleden over en artikel i Information fra den 8. april, hvor Socialdemokratiets genudvalgsformand, som jo ikke er en hr. hvem som helst, plæderer for en ordning, der ligner den, SF har foreslået i sit beslutningsforslag. Men nu forstår jeg, at det ikke er den holdning, ministeren lægger op til, og jeg hører heller ikke ordføreren give opbakning til hr. Torben Lunds model for, hvordan gensplejsningsmærkning skal foregå. Så jeg føler mig lidt forvirret, men det kan være, fru Margot Torp kan udrede min forvirring.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg forstod på den socialdemokratiske ordfører, at man støtter intentionerne i vores forslag, men på grund af behovet for kontrol alligevel ikke vil gå ind for det. Derfor bliver jeg på linje med fru Mariann Fischer Boel nødt til at henvise til udtalelser fra hr. Torben Lund, der jo er spidskandidat for Socialdemokratiet til Europa-Parlamentet, og som i en artikel i Information den 8. april skriver, at vi skal have en mærkning, som klart angiver, at produktet er gensplejset eller fremstillet på grundlag af gensplejsning.

Vil det sige, at Socialdemokratiet er uenigt med Torben Lund i det spørgsmål?

Der er også kommet et debatoplæg, ikke fra hr. Torben Lund, men fra Socialdemokratiet, som siger, at produkter, der er lavet på grundlag af gensplejset materiale, derfor også bør mærkes, og ikke kun produkter, der påviseligt indeholder eller består af gensplejset materiale, men altså alle produkter, der er fremstillet på basis af gensplejset materiale.

Vil det sige, at Socialdemokratiet også er uenigt med sit eget debatoplæg?

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Socialdemokratiets hovedargument er, at man ikke kan kontrollere, om sådan et mærke er vederhæftigt.

Det forstår jeg ikke. Det er jo lige præcis det, man gør på det økologiske område. Alle de varer, der har det røde Ø-mærke, foregår der jo

en nøje kontrol af lige fra marken og frem til det endelige produkt. Selvfølgelig kan man foretage en kontrol, hvis man vil, og den må producenten i givet fald betale for. Så jeg forstår ikke argumentet.

Jeg forstår heller ikke det andet argument: at vi ikke må. Hvad er det, der forhindrer os i at lave en mærkningsordning i Danmark? Jeg ved godt, at EU siger, at vi ikke må have lov til at indføre et forbud mod det gensplejsede halløj – og det ville jeg gerne overtræde, hvis jeg kunne få lov til det – men jeg kan sådan set ikke forstå argumentet for, at vi ikke skulle slås for bare at lave vores eget mærke.

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Her har vi jo talt en del om gensplejsede fødevarer, men hvis vi f.eks. bevæger os ind på helsekostområdet, hvad mener den socialdemokratiske ordfører så, vi skal gøre ved den problematik? Hvor langt er vi herhjemme med hensyn til at udvikle en analysemetode? Og hvorfor arbejder man i Fødevarerministeriet med at udvikle en analysemetode, hvis det så viser sig, at man egentlig ikke skal bruge den til noget?

Man kunne jo f.eks. bruge den analysemetode til at analysere, om der nu er genprodukter i maden, og så bruge dét som grundlag for en mærkningsordning.

For nylig har Fødevarerministeriet jo i nogle artikler udtalt, at man er på vej til at få løst problemet med helseprodukter, og hvad skal dét så bruges til?

(Kort bemærkning).

Margot Torp (S):

Til Mariann Fischer Boel: Jeg har desværre ikke læst den artikel af Torben Lund, som du nævnte ...

Formanden:

Vi bruger ikke direkte tale.

Margot Torp (S):

Nej ... så den kan jeg ikke kommentere, men jeg vil gerne tage det, der blev sagt, sammen med det, der blev sagt af ... nej, nu forsvandt navnet ...

Formanden:

Frank Aaen?

Margot Torp (S):

Nej.

Formanden:

Jørn Jespersen?

Margot Torp (S):

... hr. Jørn Jespersen. Jeg kan jo ikke stå her og vide alt, hvad hr. Torben Lund har sagt, men jeg er sikker på, at det, han siger, er det, som han for fuld kraft vil arbejde for i EU, og det tror jeg stemmer meget godt overens med, hvad vi på sigt gerne vil i Socialdemokratiet. Men det kan jo ikke nytte noget, at vi lige nu kaster os ud i noget, der koster så mange ressourcer, at vi ikke har råd til f.eks. at styrke risikoforskningen. Det er i hvert fald min grundlæggende tanke.

Og med hensyn til det, som hr. Frank Aaen sagde om økologerne, vil jeg sige, at den økologiske produktion er jo en relativt lille del af den danske fødevarerproduktion, og hvis vi skulle doble den op til 100 pct., ville det jo blive en noget mere bekostelig affære.

Og med hensyn til det, hr. Christian H. Hansen sagde om helsekost og analysemetoder, er jeg ikke helt klar over, hvad det var, han talte om, men jeg kan sige så meget, at på en tur til Foullum her for nylig blev vi opmærksomme på, at der arbejdes meget med nogle analysemetoder, som, hvis jeg husker ret, ser ud til snart at kunne – eller måske ikke snart, jeg ved ikke helt hvor tidligt, men i hvert fald kunne hjælpe med til, at vi kan få en hurtigere og mere effektiv kontrol af, hvor stor en procentdel af en fødevarer der er gensplejset.

Jeg ved ikke, om det er noget i den retning, hr. Christian H. Hansen har i tankerne.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jamen jeg synes ærlig talt, det er utilfredsstillende, at Socialdemokratiet siger, at man går ind for fuld mærkning, også af produkter, hvor man ikke kan påvise gensplejset materiale, og har en spidskandidat, som fører sig frem ganske markant i medierne med krav om, at det er Socialdemokratiets politik, og så bliver det sagt, at det er, hvad Torben Lund vil arbejde for.

Jeg spurgte her: Hvad er det, Socialdemokratiet vil arbejde for? Er det noget andet end det, partiets spidskandidat vil arbejde for? Det synes jeg da ærlig talt godt man kan få et svar på.

Jeg forstår, at man egentlig fra Socialdemokratiets side ønsker en mærkning. Men på grund af, at man er kommet frem til, at der er for meget bureaukrati, for store omkostninger ved kontrollen, så ønsker man det alligevel ikke.

Er konklusionen så, at Socialdemokratiet ikke – i modstrid med det debatoplæg, man har sendt ud til befolkningen – ønsker mærkning af gensplejsede fødevarer? Det synes jeg da godt man kunne få et klart svar på.

I øvrigt kunne jeg godt tænke mig en dokumentation for, at den kontrol er så omkostningstung, at det ikke kan lade sig gøre. Hvor kommer det fra? Er der undersøgelser? Er der overvejelser? Er det fra økologimærkningen, der jo også er baseret på en papirkontrol, at man har erfaringer, der viser, at det ikke kan lade sig gøre? Hvor kommer synspunktet fra?

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Ja, jeg synes også, det er for sølle at argumentere med, at det kan man ikke, det er for stor en opgave.

Heldigvis er vi jo endnu i en situation, hvor det er relativt få ingredienser, der fremstilles på baggrund af gensplejsede planter eller lignende råstoffer. Og derfor er det lige præcis ved at slå til nu og forlange en mærkning, at man kan stoppe en udvikling, inden den kommer ud af kontrol.

Selvfølgelig kan producenterne, hvis vi siger det til dem, gå tilbage i alle led og se, om der er nogen som helst former for gensplejsede ingredienser i det her, og så få det taget ud og sikret sig en mærkning.

Et: Vil man være med til det? To: Hvis man ikke vil, fordi man mener, at det er umuligt, må vi have noget dokumentation for det.

(Kort bemærkning).

Christian H. Hansen (DF):

Det var lige til fru Margot Torp.

Det, jeg var oppe og snakke om før, var helsekostprodukter, der jo som bekendt også er noget, man putter i munden. Og her har man i Norge for nylig lavet en undersøgelse, som viste, at ud af 125 produkter var der 30 produkter, der indeholdt gensplejsede ting. Nogle af disse ting kan også købes her i Danmark. Ud fra det har man så meldt ud, at hertillands er man i gang med at udvikle en analysemetode,

som skal sikre, at man kan se, om produkterne er et hundrede procent gensplejsningsfri.

Og så gik mit spørgsmål på: Hvorfor laver man denne undersøgelse, hvis man egentlig ikke rigtig vil bruge den til noget?

(Kort bemærkning).

Margot Torp (S):

Til hr. Jørn Jespersen: Jeg tror ikke, jeg var helt opmærksom nok første gang, hr. Jørn Jespersen spurgte. Jeg synes nok, at det med fuld mærkning, uanset om man kan påvise, at der er gensplejsede produkter i fødevaren eller ej – det nævnte både ministeren og jeg i vores taler, og det mener vi selvfølgelig – så har det simpelt hen ikke været muligt at komme igennem i EU, og derfor er det jo helt fint, at Torben Lund arbejder for det ud fra den platform, han prøver at skabe sig.

Til hr. Frank Aaen vil jeg bare sige, at dér synes vi stadig væk ikke, at staten skal gå ind nu og påtage sig de helt store udgifter. Jeg kan ikke her gøre rede for – men det kan være, ministeren kan – hvor meget større de ville være. Vi synes fortsat, at det kan erhvervene et langt stykke ad vejen godt selv klare.

Og til hr. Christian Hansen må jeg sige, at det med helsekost og den analyse er ikke noget, som jeg ved noget om.

Formanden:

Hr. Jørn Jespersen, en sidste korte bemærkning.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Men jeg er da glad for den sidste melding, for nu får jeg at vide – og det var også det, jeg hørte i første omgang – at både ministeren og den socialdemokratiske ordfører siger, at man går ind for fuld mærkning af alle produkter, uanset om det kan påvises eller ej.

Så spørger jeg bare: Hvad skal så alle de bemærkninger om, at det er for dyrt eller bureaukratisk, til for? Er det en modifikation af synspunktet? Betyder det, at man alligevel ikke går ind for det? Jeg forstår det simpelthen ikke. Hvad skulle den bemærkning til for? Kan vi få et klart, tydeligt tilsagn om, at uanset hvad omkostningerne og bureaukratiet kræver, så går Socialdemokratiet, regeringen, ind for, at alle gensplejsede produkter skal mærkes?

Og næste spørgsmål: Betyder det også, at Socialdemokratiet går ind for, at kød og mælk, der er produceret ved hjælp af foder, der er

gensplejset, skal mærkes, fordi forbrugerne skal have et frit valg i forhold til produktionsmetoden, sådan som det socialdemokratiske oplæg lægger op til, sådan som Socialdemokratiets spidskandidat til Europaparlamentet har lagt op til?

Formanden:

Hr. Frank Aaen, en sidste kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Det er også igen, fordi jeg godt vil have udryddet de dårlige undskyldninger med, at vi ikke skal bruge penge på det. Jamen på alle de varer, som vi i dag køber i butikken, er der en fortegnelse over, at der er så mange procent af det og så mange procent af det og så mange procent af det, og det betaler erhvervet selv.

Det skal de selvfølgelig også her. Selvfølgelig skal de da selv betale for, at de kan garantere, at deres produkter er uden genmodificerede ingredienser. Den eneste udgift, vi får som stat, og den kan vi jo også bare pålægge erhvervene for min skyld, er den udgift, der er forbundet med, at staten skal kontrollere, at det er i orden med deres egen kontrol.

Man kan jo ikke komme her og sige, at det er, fordi vi ikke skal bruge penge på det. Selvfølgelig må erhvervene betale det, det koster. Forbrugerne vil have produkter uden genmodificeret indhold, og derfor kommer erhvervene selvfølgelig til at levere de produkter, forbrugerne vil have. Men forbrugerne skal bare have mulighed for at vide, hvad der er med genmodificeret indhold, og hvad der ikke er med genmodificeret indhold.

Fødevarerministeren (Henrik Dam Kristensen):

Jeg oplever lidt, at her under de korte bemærkninger forlader man lidt de meget klare synspunkter, som jeg på regeringens vegne tilkendegav, og som fru Margot Torp på Socialdemokratiets vegne tilkendegav.

Hvad er det, vi har sagt? Vi har sagt: Vi vil arbejde for så fuld mærkning som overhovedet muligt. Vi har sagt, at kommer der ny teknologi, f.eks. DNA-teknologi, proteinteknologi, vil vi sikre, at det også bliver inddraget i det internationale samarbejde. Så hver gang, vi kan analysere os frem til det, vil regeringen arbejde for, at der også bliver mærket.

Hvad er det så i realiteten, der nu bliver krævet af de to ordførere? Der bliver krævet af de

to ordførere, at moder stat skal overtage ansvaret. Hvis der er en kalv, som på et eller andet tidspunkt i sit liv har fået et måltid mad, som indeholdt noget gensplejset, så skal staten kunne dokumentere, at denne kalv aldrig nogen sinde kommer ud som kød, uden at det bliver mærket. Hvad er det for et overvågningssamfund? Hvad er det for en ansvarsforflygtigelse, man vil give over for det private erhvervsliv? Det er fuldstændig ude af proportioner.

Det skal da selvfølgelig gå den anden vej rundt, nemlig med to ting: At vi som samfund sikrer, at det her sundhedsmæssigt og sikkerhedsmæssigt er i orden. Det er den ene del. Den anden del er, at hvis der er nogen, der vil have en kommerciel forretning ud af det her, så er det op til dem at stille kravene tilbage i deres led. Så skal vi selvfølgelig sikre, at der ikke er vildledning, for reklamerer man med, at noget er gensplejningsfrit, så skal det også være det, og så skal vi nok gå ind og stille de kontrolapparater til rådighed.

Endelig må jeg så bare spørge, da jeg i hvert fald oplever rimelig bred politisk forståelse for, at der er nødt til at være en eller anden form for tærskelværdi her; de samme mejetærskere bliver brugt, de samme skibe bliver brugt, de samme togstammer bliver brugt: Hvad med det, hr. Jørn Jespersen? Hvad skal vi gøre her?

Det her er ikke så simpelt og ligetil, som det ser ud til, og jeg synes, man skal lægge meget mærke til, hvad der præcist blev sagt på regeringens vegne: Vi vil gå så langt, som vi overhovedet kan. Vi vil føre det her, som vi fortsat har gjort det internationalt, men vi vil ikke begive os ud på at give noget, som er urealistisk over for forbrugerne.

Formanden:

Nu er ministeren jo gået ind i debatten, og derfor vil jeg dispensere fra tommelfingerreglen om tre runder. Så hr. Frank Aaen og hr. Jørn Jespersen får yderligere en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Jeg synes, det lyder, som om ministeren har lyttet lidt til debatten, og det skal man jo ikke være utilfreds med. Men for nu at være helt sikker på, at vi forstår hinanden, vil jeg godt høre konklusionen enten fra ministeren eller fra den socialdemokratiske ordfører: Kan man med de faldne bemærkninger tilslutte sig SF's forslag?

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg synes, det er både vældig interessant og også ganske underholdende at høre en socialdemokratisk minister i den grad tage afstand fra, at statsapparatet skal bruges til noget som helst, og at forbrugerne skal overtage det her ansvar. Det synspunkt noterer jeg mig så.

Jeg vil bare godt spørge for at få fuldstændig klarhed over, hvad regeringens linje er: Går regeringen ind for det, som hr. Torben Lund har fremført effektivt, markant og mange gange, nemlig at alle gensplejsede fødevarer, uanset om det kan måles i produktet eller ej, skal mærkes, så forbrugerne får et frit valg? Det var spørgsmål nr. 1.

Og spørgsmål nr. 2: Går regeringen ind for, at kød og mælk, som er produceret ved hjælp af gensplejset foder, skal mærkes, så forbrugerne får et frit valg i forhold til produktionsmetoden, sådan som det socialdemokratiske debatoplæg lægger op til, sådan som den socialdemokratiske spidskandidat til Europa-Parlamentet har foreslået? Er det regeringens politik, ja eller nej?

Formanden:

Jeg ser ikke flere markeringer i denne runde. Jo, ministeren.

Og derefter går vi videre i ordførerrækken.

Fødevarerministeren (Henrik Dam Kristensen):

Til hr. Frank Aaen vil jeg gerne sige: Nej, det gør vi ikke, fordi SF går et skridt for vidt. Og så kommer svaret på, hvorfor de gør det. Det gør de, fordi de også kræver, at det må være staten, der skal tage ansvaret for, at det bliver mærket, at f.eks. en kalv har fået noget gensplejset undervejs i sit liv; men det er ikke staten, som skal påtage sig dette ansvar.

Til hr. Jørn Jespersen vil jeg sige: Ja, vi går ind for fuld mærkning dér, hvor vi analytisk har mulighed for at påvise det. Det har vi ikke, når det gælder kød, og når det gælder mælk, og derfor vil det være at stikke blå i øjnene på forbrugerne. Det vil være at påstå, at man kunne kontrollere noget, at man kunne garantere noget, som man ikke er i stand til at gøre. Og regeringen og Socialdemokratiet fører en ordentlig og troværdig forbrugerpolitik.

Mariann Fischer Boel (V):

Sammen med et bredt flertal i Folketinget er Venstre jo gået ind for, at vi får nogle meget præcise og nogle meget skrappe mærknings-

ordninger, så skrappe og præcise som det overhovedet er muligt. En enkel og gennemskuelig mærkningsordning styrker forbrugernes muligheder for frit at kunne vælge til eller kunne vælge fra mellem det store udbud, vi har af gode levnedsmidler.

Derfor virker SF's beslutningsforslag om en total mærkning af fødevarer, der bare har været i nærheden af gensplejsning, jo i virkeligheden også umiddelbart besnærende. Forslaget går dog langt videre end det. Det har været den almindelige holdning både i erhvervet, i Forbrugerrådet, i detailhandelen, i den danske stat og i EU's lovgivning. SF ønsker nemlig, at ethvert produkt, altså kød og mælk, fra de husdyr, der i et eller andet omfang er blevet fodret, f.eks. med gensplejset soya, skal mærkes i fremtiden. Det er så heller ikke alene de sundhedsmæssige årsager, der ligger til grund for SF's beslutningsforslag; det er også modstanden mod selve den måde at producere på.

I Venstre mener vi, at det er klart, at mærkningsdiskussionen, altså hele afgrænsningsproblematikken, er det allervanskeligste i denne i øvrigt i forvejen vanskelige og også følelsesladede gensplejningsdebat.

Efter Venstres mening ligger en totalmærkningsordning for øjeblikket ikke inden for det muliges rammer, hverken økonomisk eller praktisk, og det skyldes især det meget store antal varenumre, som i dag findes i detailhandelen.

Jeg tror også, at der er flere varer, der i dag er gensplejset, end hr. Frank Aaen måske sådan i første omgang forestiller sig. Det er nemlig vigtigt at huske på, at der i løbet af de seneste år formodentlig er importeret genmodificerede afgrøder i stigende mængder, og som konsekvens vil en totalmærkning indebære, at en meget stor andel af de produkter – der er nogen, der siger helt op imod 90 pct. – i fremtiden vil skulle mærkes med: »Kan indeholde GMO«; eller: »Dyret kan være fodret med GMO«.

Selv om vi i Venstre generelt er tilhængere af mærkningsordninger, er det helt klart afgørende for os, at enhver mærkningsordning også skal kunne fungere i praksis. Det skal simpelt hen være praktisk muligt at kontrollere, at mærket også holder, hvad det så lover, ellers bliver ordningen i virkeligheden bare et aflad, og vi får opbygget et enormt og overflødigt kontrolapparat, uden at det samtidig bevirker, at forbrugeren får den reelle og den rette information.

Jeg tror i virkeligheden, at det vil være meget, meget vanskeligt på nuværende tidspunkt at gennemføre SF's forslag i praksis, for det vil formodentlig også være næsten umuligt at kontrollere alle levnedsmidler i alle led, og så skal staten jo også have et komplet register over, hvilket slutprodukt de godkendte ingredienser må indgå i. Så jeg tror som sagt, at det vil være en voldsom vanskelig opgave.

Vi kan jo i realiteten komme til at stå i den situation, at en dansk GMO-bøf og en tysk bøf uden GMO-mærke i virkeligheden kan være produceret på fuldstændig den samme måde, altså med den samme slags sojaskrå, og det mener vi ikke er rimeligt, heller ikke ud fra en rent konkurrencemæssig synsvinkel, fordi vi så opfatter, at forbrugeren i virkeligheden bliver vildledt i stedet for at blive vejledt.

Det er vigtigt, at vi holder fast i, at de gensplejsede produkter, der markedsføres i Danmark og i hele EU, er godkendt efter en forudgående, grundig godkendelsesprocedure, og derfor går vi ind for, at vi herhjemme indtil videre bruger de mærkningsregler, som er et fælles EU-oplæg, og vi støtter gerne en opstramning af godkendelsesprocedurerne. Vi mener, det er det, vi skal koncentrere kræfterne om på nuværende tidspunkt.

SF's forslag vil kræve, at man helt konsekvent holder gensplejsede og ikkegensplejsede fødevarer adskilt fra hinanden, lige fra de bliver produceret ude på marken, til fødevarerne ligger i køledisken.

Vi er ikke afvisende over for at få en generelt forbedret ordning, hvis det overhovedet er muligt, og under udvalgsbehandlingen kan vi prøve at koncentrere os om, hvad SF's beslutningsforslag kommer til betyde i praksis. Hvor mange af de produkter, der i dag findes i supermarkederne, ville skulle mærkes, hvis vi skulle følge SF's forslag?

Logikken må jo så være, at vi på længere sigt også skal mærke tandpasta og vaskepulver og medicin og den bomuldsskjorte, der er produceret af noget bomuld, der har vokset i USA, hvor de jo i stigende omfang anvender gensplejsning til bomuldsproduktionen.

Som sagt er vi tilhængere af en fornuftig og sikker mærkning af de gensplejsede fødevarer, og vi er selvfølgelig fuldstændig klar over, at der kan ligge nogle rimelige ønsker til grund for SF's altomfattende mærkning. Det er vel derfor, forslaget er fremsat.

Men vi vil godt være realistiske, og af hensyn til forbrugerne og for at undgå en urimelig konkurrenceforvridning bør vi undgå, at vi får en særmærkning i Danmark, der ikke bliver brugt i resten af Europa, og derfor kan vi ikke umiddelbart støtte SF's beslutningsforslag.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Konklusionen er jo, at det, vi gør i dag, er nok, og Venstre vil i alt væsentligt ikke være med til mere.

Men mit spørgsmål til Venstres ordfører er: Mener Venstre, det er en god idé, at vi på verdensplan videreudvikler produktion ved hjælp af genmodificerede organismer? Er Venstre med på, at det er en god idé, og at det eneste er, at man skal overholde EU's mærkningsregler, så forbrugerne ved, hvad de køber – det gør de så ikke alligevel, men i vist omfang ved, hvad de køber? Mener Venstre, det er en god idé, at man bruger genmanipulation inden for fødevarerproduktion?

(Kort bemærkning).

Mariann Fischer Boel (V):

Jeg vil da ikke afvise, at brug af GMO'er i fremtiden også kan være nødvendig, og dér vil jeg godt give et eksempel. Når vi snakker om udvikling af f.eks. resistente kornsorter til brug i den tredje verden, kornsorter, der skal være resistente over for tørke, der skal være resistente over for alt for meget nedbør, kan det i hvert fald være med til at løse nogle af de fødevarer-mæssige problemer i den tredje verden.

Men jeg har da klart den holdning, at hvis der viser sig et efterspørgselspres efter fødevarer, der kan mærkes med det, der kunne ligne et Ø-mærke, altså det omvendte af det, som det her forslag i virkeligheden lægger op til, så er jeg sikker på, at der også vil være nogle producenter, der vil lave det, hvis forbrugerne vil betale den pris, som det kommer til at koste at producere uden GMO'er overhovedet.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Den her diskussion er lidt interessant, for er det problem, vi har her, først og fremmest, at forbrugerne skal vide, hvornår de spiser noget, der har været i forbindelse med en genmodificeret organisme? Eller er problemet, at vi ønsker at stoppe udbredelsen af genmodificerede organismer i naturen, fordi vi er nervøse for, hvilke

konsekvenser det får, når det spreder sig ukontrolleret i naturen?

Det første, forstår jeg, er Venstres synspunkt, at forbrugerne skal have en chance for at vide, når de spiser noget, at det har været i forbindelse med genmodificerede organismer. Jeg vil godt sige, vores mål er nr. 2. Det er at stoppe den her udbredelse.

Men jeg vil bare være sikker på, at jeg forstod Venstre rigtigt, og jeg synes, der nikkes derude, at Venstre ikke har noget imod, at man bruger genmodificerede organismer i produktionen. Det kan være en god ting. Jeg vil bare sige, at dér er vi aldeles uenige.

John Vinther (KF):

Da Det Konservative Folkepartis ordfører, fru Lene Espersen, er forhindret i at være til stede under denne førstebehandling, skal jeg kort redegøre for Det Konservative Folkepartis stilling.

Det Konservative Folkeparti har principielt ingen indvendinger mod positiv mærkning, men for at mærkning skal have en værdi for forbrugeren, skal den være relevant, og den skal give et retvisende billede. At kræve, at eksempelvis mælk eller kød fra en ikkegensplejset ko, der på et eller andet tidspunkt i sit liv har spist foderstoffer indeholdende gensplejtede organismer, skal mærkes som gensplejset, er efter vores opfattelse vanvittigt. Hvis man ikke i produktets egen DNA-kode kan se forskel, er der ingen grund til at mærke.

Samtidig understreger Det Konservative Folkeparti nødvendigheden af, at vi laver og også overholder fælles EU-regler.

SF's forslag er i sin fulde udstrækning unødvendigt, forbrugervildledende og skal alene ses som endnu en sten til bunken af tiltag, der har til formål at sætte Danmark og forbrugerne tilbage til stenalderen i forhold til de teknologiske muligheder. Vi ser ikke andre formål med B 95 end et forkølet forsøg fra SF's side på at overgå Enhedslisten i urealistiske og usaglige forslag.

Det Konservative Folkeparti har en langt mere fordomsfri indstilling til brugen af gensplejningsteknik, og vi mener, at SF med dette forslag bidrager til en unødvendig teknologisk skræk. Hvis et produkt end ikke på DNA-plan kan adskilles, er der ingen grund til, at forbrugeren skal vildledes til at tro, at det er anderledes.

Samtidig deler vi den opfattelse, flere andre ordførere har været inde på, at det med et så-

dant forslag er fuldstændig urealistisk at tro på, at man skulle være i stand til at kontrollere det.

Folketinget har allerede givet forbrugeren en mulighed for at gå uden om genmodificerede organismer, hvis man af etiske grunde er imod, at der ændres i naturen, og vi har fra konservativ side tidligere tilsluttet os, at økologiske produkter skulle friholdes for GMO'er, for derved at give forbrugeren en valgmulighed.

Det Konservative Folkeparti kan således ikke tilslutte sig forslaget.

Christian H. Hansen (DF):

Dansk Folkeparti kan følge forslaget så langt, at forbrugerne sikres det frie valg. Vi mener nemlig, at forbrugerne bør have klar information om, hvorvidt de køber gensplejtede produkter eller ej. Dette skal ske ved en mærkning, som klart fortæller, om varen er gensplejset. Det, man opnår ved en sådan mærkning, er, at der indføres en autoriseret mærkning for gensplejtede fødevarer i lighed med det økologiske mærke og kvalitetsmærket.

I øvrigt ser Dansk Folkeparti gerne, at reglerne om deklaration af fødevarer generelt strammes op. Mange deklarationer er fuldstændig inetsigende; forbrugerne forstår dem ganske enkelt ikke. Det forholder sig sådan på nuværende tidspunkt, at gensplejtede fødevarer sniger sig ned i forbrugernes indkøbskurv, uden at forbrugeren opdager det. Det er uholdbart. Selv i helsekost har der nu sneget sig gensplejtede produkter ind. En undersøgelse fra Norge har for nylig vist, at ud af 125 helsekostprodukter var der 30 gensplejtede produkter. I øvrigt kan nogle af disse produkter købes i Danmark, bl.a. i supermarkeder og i helsekostforretninger.

Dette kan efter Dansk Folkepartis opfattelse ikke være rigtigt. Vi har den klare opfattelse, at forbrugerne skal vide, hvad de køber og dermed, hvad de putter i munden eller propper i munden. Derfor er en mærkningsordning for gensplejtede produkter en rimelig løsning for alle parter, forstået på den måde at producenten selv kan vælge uden hetz, hvad han vil fremstille, og forbrugeren selv kan bestemme, hvad der købes, og hvad der nydes.

Annie Lunde Hansen (CD):

Det er ikke mere end en måned siden, vi behandlede et beslutningsforslag fra Enhedslisten om et gensplejningsfrit landbrug. Hvad jeg sagde dér, vil jeg da meget gerne gentage her, nemlig at vi i CD har stor forståelse for, at folk

bliver usikre på, hvad genmanipulation er, og hvad det medfører. CD ønsker gode og sunde fødevarer. Derfor skal vi være sikre på, at kun den ufarlige gensplejsning ender i vores fødevarer.

Derfor mener vi rent faktisk også, at folk skal have et valg. Det skal være muligt at se, om en fødevarer har været gjort til genstand for genmanipulation. Med andre ord, gensplejsede fødevarer skal mærkes.

Derfor har vi i CD også stor sympati for intentionerne bag SF's forslag, men – for der er et men – SF's forslag er alt for vidtgående. Vi har jo rent faktisk regler for området, der siger, at fødevarer skal mærkes, hvis man kan efterspore et gensplejset element i selve varen. Samtidig må man huske på, at gensplejsede produkter i Danmark har gennemgået en grundig godkendelsesprocedure. Vi skal være sikre på, at kun den ufarlige gensplejsning ender i vores fødevarer, og det vil jeg gerne gentage her.

En konsekvens af SF's forslag, hvilket de da heller ikke selv lægger skjul på, er, at der skal ske en fuldstændig separation af gensplejsede produkter i hele produktions- og distributions-systemet. Det er for det første meget dyrt, og for det andet bliver man nødt til at spørge, om det overhovedet kan lade sig gøre. Noget andet er, at en mærkningsordning som den foreslåede formentlig er i strid med EU-reglerne.

Skal man have mærkningsregler, må de være troværdige. Det er meget vigtigt, at forbrugerne har tillid til mærkningen, og jeg tror, at regler, der forudsætter fuldstændig separation i produktionsleddet, lynhurtigt vil blive draget i tvivl. Hvordan i alverden vil man dog kunne sikre, at den ko, som ligger udskåret som bøv i kølemontren, ikke på et eller andet tidspunkt har fået genmanipuleret foder? Det kan under ingen omstændigheder spores hverken i kødet eller i mælken.

Det er godt at have ambitioner, men der er ingen grund til at være urealistisk, og jeg er bange for, at SF's forslag nemt vil kunne få den modsatte virkning, nemlig at forbrugerne generelt mister tilliden til genmærkningen, fordi det vil vise sig umuligt at adskille de gensplejsede foderstoffer fra dem, som ikke er det.

CD vil arbejde positivt videre i udvalget, men vi mener ikke at kunne støtte forslaget, som det ser ud nu.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg er selvfølgelig glad for, at CD har sympati for intentionerne, men når det drejer sig om indvendingen, at man ikke kan kontrollere tingene, vil jeg gerne spørge, om det synspunkt, som CD's ordfører fremfører, nemlig at når man ikke kan kontrollere det færdige produkt, kan man heller ikke lave en mærkning, også har konsekvenser for økologien. Der kan man jo heller ikke i det færdige produkt konstatere, om æblet eller kødet er økologisk produceret. Det baserer sig på en kontrol af produktionsprocessen hele vejen igennem. Kan det ikke lade sig gøre efter CD's mening, og hvilke konsekvenser har det i givet fald for hele vores økologimærkning?

(Kort bemærkning).

Annie Lunde Hansen (CD):

Når man køber økologiske varer, er der ingen form for gensplejsning i de varer.

Vibeke Peschardt (RV):

SF's forslag indeholder to elementer. For det første ønsker partiet novel food-direktivet udvidet, sådan at alle produkter, hvori der indgår gensplejsede organismer, mærkes. Sådan som reglerne er i dag, skal der ikke mærkes, såfremt det analytisk eller undersøgelsesmæssigt ikke er muligt at påvise forskelle på det gensplejsede produkt og det ikkegensplejsede, f.eks. sojaolie eller juleboller med sojamel, hvor man ikke kan påvise det. Vi er i Det Radikale Venstre enige i, at dette burde mærkes, og Danmark arbejder for det i EU.

SF's andet ønske er, at produkterne, som forbrugerne kan købe dem i detailhandelen, skal være mærket, hvis dyrene spiser gensplejset foder. Til det sidste vil jeg sige, at her skal forbrugerne oplyses om, at de skal gå efter Ø-mærket kød og mælk osv. Hvis de gør det, så undgår de gensplejset føde, der er lavet på baggrund af gensplejset foder. Det må efter økologireglerne nemlig ikke forekomme.

Med hensyn til dyrefoder synes jeg derimod, det kunne være en idé at undersøge mulighederne for, om foderet kunne blive mærket, sådan at de landmænd, der ville undgå at bruge det, også kunne undgå det. Og det er jeg bekendt med, at der også arbejdes for i et direktiv, der er på vej fra EU.

Jeg synes, det er vigtigt at få frem, at økologien i virkeligheden er svaret på det her. Så

undgår forbrugerne gensplejese produkter fra vugge til grav eller fra jord til bord.

Vi er tilfredse med, at der arbejdes yderligere med mærkning i EU, og jeg synes egentlig også, at en sådan mærkning skulle omfatte dyrefoder. Danmark kan ikke – sådan som jeg er orienteret – gå enegang på de her områder uden at få en EU-sag på halsen. Det kan være, jeg tager fejl, men jeg mener faktisk, at reglerne er sådan. Det kan også være, at WTO-reglerne vil forhindre det, det ved jeg ikke. Men det kan vi måske få frem under udvalgsbehandlingen.

Vi kan ikke støtte forslaget.

Frank Aaen (EL):

Anvendelse af gensplejningsteknologien i landbruget er efter vores opfattelse i øjeblikket den største miljørisiko af den årsag, at ingen med sikkerhed ved, hvad der sker, når de her genmanipulerede organismer kommer ud i naturen og bliver blandet med den almindelige natur, indgår i naturens kredsløb og dermed indgår i nye forandringer, nye ændringer.

Det er en proces, der er i fuld gang, som ingen ved hvor ender og som ingen ved hvad kan skabe af mærkelige organismer.

Og det er selvfølgelig derfor, at vi er optaget af det her spørgsmål. Det er også derfor, at vi kan støtte det her forslag fra SF om at udvide og styrke mærkningen. Det er lige, som vi synes, der bør arbejdes.

Alligevel en bemærkning til indholdet i det, i og med at det i den grad fokuserer på mærkningen: Det afgørende er i virkeligheden ikke, at man ved, når man spiser noget, der er produceret ved hjælp af genmodificering. Det afgørende er jo, at man ved en mærkning, som får folk til at fravælge produktet, stopper for udviklingen af produktionsformen.

Det er for os det afgørende mål med det her, og det er også derfor, vi vil have mærket så meget som muligt, for vi er sikre på, at forbrugeren vil fravælge det, og på den måde vil vi få drejet udviklingen, som i øjeblikket er i meget hastig fremgang, tilbage.

Det lyder meget tit, når vi har miljødiskussioner her i Folketinget, som om alle er enige. For hvem er imod et godt miljø? Men vi kunne alligevel godt have debatten i dag og se en klar skillelinje mellem, om det, vi diskuterer nu, kun er forbrugerinformation, eller om det er et middel til at stoppe udbredelsen af anvendelsen af genmodifikation.

Vi har et enkelt problem med SF's forslag, det vil jeg også godt sige. Problemet skjuler sig endnu meget i de tilforladelige ord, at »regeringen skal arbejde for«. Dem kan ingen være uenige i. Problemet er vel bare – og det er så også et spørgsmål til SF – om ikke »arbejde for« betyder arbejde for i EU. Og det støtter jeg sådan set også, men det betyder jo bare, at der ikke er nogen udsigt til at nå til nogle resultater.

Jeg vil ønske al mulig lykke til Torben Lund og til hr. Jørn Jespersen og til regeringen, men indtil videre er der ikke noget, der ser ud til, at der er stor fremgang for de her synspunkter nede i EU, for det er store koncerner, både kemikoncernerne og dem, der producerer frøene, som har sat sig så hårdt på det, at de vil blokere for det.

Jeg er bange for, det er en gratis omgang. Så meget desto mere underligt er det, at regeringen ikke bare støtter, for der er en nødbremse nede i EU. Men jeg vil sige – og det skal SF have tak for – at med debatten her har vi jo fået større afklaring i Folketinget om det her emne. Det har den medvirket til, og dermed også været et skridt i den rigtige retning.

Men jeg vil godt sige, at netop fordi vi er bange for, at EU vil blokere for alle fremskridt på området, så er vores forslag – og det vil komme i skriftlig form i den nye samling efter sommerferien – at vi må lave en dansk mærkning på tværs af EU. Det vil nok være civil ulydighed. Vi vil nok få noget brok med EU, men vi er ret overbeviste om, at vi her har så god en folkelig sag, at EU ikke for alvor vil turde prøve at blokere for, at vi indfører en mærkningsordning i Danmark i stil med det, som SF her har foreslået. Så det vil vi altså fremsætte, så tager vi debatten igen til den tid.

Vi vil samtidig arbejde uden for Christiansborg, for heldigvis er det ikke alt, der afgøres her på stedet. Hvis alt skulle afgøres her på stedet, havde vi jo aldrig fået økologien frem til den position, den har i dag.

Derfor tror jeg i virkeligheden også, at der er en stor opgave uden for Christiansborg på det her område. Pres butikkerne til ikke at tage fødevarer ind, der er lavet med anvendelse af genmodificerede organismer, tag fat i producenterne.

Nogle har måske lagt mærke til, at der er stiftet en forening af kritiske aktionærer, som også har tænkt sig at købe en aktie i Danisco, og det er selvfølgelig for, at der på Daniscos næste generalforsamling vil stå et par hidsige aktionærer

og sige: Nu må I holde op med at lave de her gensplejsede roer, vi vil ikke have dem, vi vil ikke spise det sukker, hvis det er produceret på den baggrund. Vi vil ikke acceptere den produktionsform. Og det skal man huske, for det er ikke blevet sagt så meget i debatten: Det er jo ikke alene risikoen ved, at de her mekanismer spredt sig i naturen på en måde, der er helt ukontrollabel. Det andet er jo, at det er en perversion af en produktionsform, fordi det, der er det egentlige mål med at lave de her genmodificerede organismer, jo er, at man skal producere nogle planter, som er i stand til at tåle, at de bliver oversprøjet gang på gang med sprøjtemidler. Og det er jo virkelig kapitalistisk produktion, når den er allermost pervers, at man udvikler en produktionsform, hvor man uahæmmet kan sprøjte markerne med sprøjtemidler.

Formanden:

Ordføreren for forslagsstillerne, hr. Jørn Jespersen.

Jørn Jespersen (SF):

Jeg synes, der kan være grund til at starte med at kaste blikket på, hvordan holdningen i den danske befolkning og i store dele af den europæiske offentlighed er i forbindelse med gensplejsning. Og der tror jeg, at det er et meget retvisende billede at sige, at befolkningen føler sig kørt over af nogle store multinationale selskaber, som har introduceret nogle produkter på markedet, som på ingen måde har været godkendt politisk, som ikke har bevist deres samfundsnytte, og som ikke har været underkastet en samfundsmæssig regulering, der sikrer, at rimelige hensyn til miljø, sundhed osv. er blevet taget.

Det synes jeg, man skal se i forhold til f.eks. brugen af gensplejsningsteknologien inden for medicin fremstilling, hvor tilgangen jo var en helt anden, hvor de virksomheder, som brugte teknologien på det her område, indledte en konstruktiv dialog med myndigheder og politikere og fik lavet et regelsæt, der betød, at man fik en stor sikkerhed for, hvordan produktionen foregik, sikkerhed mod påvirkninger af miljøet og fik en politisk regulering, der gjorde, at vi jo i virkeligheden ikke har fået nogen offentlig modstand og opposition mod brugen af teknologien på det her område.

Men når vi ser på fødevarerne, er situationen en helt anden. Der har ikke været nogen offentlig dialog, der har ikke været nogen politisk re-

gulering, der har ikke været nogen kontrol med, hvordan produkterne er blevet introduceret på markedet. Vi har set en situation, hvor myndighederne systematisk har været bagud i forhold til virksomhedernes markedsføring.

Derfor kan jeg godt forstå, at forbrugerne reagerer meget voldsomt, og det er jo ikke kun et spørgsmål om, at der er sundhedsrisici. Det er der givetvis, de er ikke undersøgt særlig godt. Er der lavet dyreforsøg osv.? Nej, det er der ikke i noget særligt omfang, der er ikke nogen kontrol med, hvad der findes af sundhedsrisiko.

Vi ved ikke noget om de langsigtede miljørisici. EU-Kommissionen har gang på gang lovet, at der skulle foreligge vurderinger af de langsigtede miljøkonsekvenser forud for godkendelse af nye gensplejsede produkter. Det gør der ikke endnu. Vi godkender produkter, uden at det løfte er blevet holdt.

Vi har hele diskussionen omkring afhængighed. Hvordan vil danske, europæiske landmænd, landmænd i resten af verden, hvordan vil deres situation være i forhold til få multinationale selskaber, som får monopol både på frøene, på sprøjtemidlerne, på alt hvad der hører sammen på den landbrugsmæssige produktion? Hvordan vil biodiversiteten, det, at vi har forskellige planter, der er tilpasset forskellige naturlige miljøer rundt omkring, klimaer, jordbund osv., blive påvirket af, at vi får en ekstrem monopolisering på det her område, hvordan vil den konsekvens være? Det er ikke belyst, der er ikke taget stilling til det i reguleringen.

Endelig er der selvfølgelig nogle etiske overvejelser, som hver enkelt har ret til at gøre sig, som ikke på nogen måde afspejler sig i den måde, vi regulerer de her ting på og heller ikke i mærkningsreglerne.

Og derfor er der god grund til at sige, at i det mindste burde der findes – og det er virkelig et minimumskrav – en seriøs mærkningsordning, som gjorde, at forbrugerne i enhver henseende fik et frit valg i forhold til gensplejsningsteknologien som produktionsform helt generelt.

Jeg er glad for den megen sympati, der har været fra mange partier i løbet af i dag, men jeg er mindre begejstret for alle de forbehold, der har været.

Når det drejer sig om Socialdemokratiet, vil jeg sige, at jeg virkelig har gjort mig stor umage for at finde ud af, hvad Socialdemokratiets position er. Det er ikke lykkedes. Jeg har faktisk ikke fundet ud af, om hr. Torben Lund som

spidskandidat for Socialdemokratiet tegner partiet, eller om han ikke gør det. Det rejser jo det helt principielle spørgsmål om det, som Socialdemokratiet fremfører i valgkampen op til EU-parlamentsvalget, bare er valgbluff, eller om det er noget, man seriøst vil arbejde for bagefter. Jeg er mest tilbøjelig til at tro, at der er tale om valgkamp og ikke om en seriøs linje, og det er jeg ked af.

Så vidt jeg har forstået både ministeren og den socialdemokratiske ordfører i dag, har man det synspunkt i Socialdemokratiet, at alle fødevarer, uanset om man kan påvise et indhold af gensplejsede organismer eller ej, bør mærkes. Jeg vil selvfølgelig gerne have bekræftet, om det er den rigtige opfattelse. Hvis det er Socialdemokratiets og regeringens position, så er det jo godt i forhold til den nuværende situation, for det ville være et fremskridt i forhold til den lovgivning, der gælder nu i EU, at det blev gennemført.

Men hvis man skal lave sådan en lovgivning, hvor alle produkter uanset påviseligheden skal mærkes, er man jo nødt til at finde en anden måde at kontrollere det på. Så er man nødt til at have kontrollen gennem produktionsprocessen med certifikater og papirkontrol og offentlig indsats. Og så er mit spørgsmål: Hvis man alligevel skal etablere den ordening og dermed også kræve separation af de gensplejsede og de ikkegensplejsede fødevarer, hvorfor så ikke udstrække det til f.eks. foderet, når man alligevel har etableret systemet? Jeg synes, der er en logisk brist i regeringens og Socialdemokratiets holdning på det her punkt, og den vil jeg gerne have afklaret.

Jeg forstår, at Venstre er noget mere forbeholden over for forslaget, men trods alt er parat til at diskutere det i udvalget, og det er jeg da glad for, og det vil vi så gøre.

Det Konservative Folkeparti er stort set bare afvisende. Det er der jo så ikke noget at gøre ved. Jeg forstår ikke helt, at Det Konservative Folkeparti ikke er lidt mere forbrugerorienteret, men jeg får bekræftet gang på gang, at sådan er det.

Dansk Folkeparti er relativt positiv over for forslaget. Det er jeg glad for. Der kan være nogle ting, vi skal diskutere, om hvordan det kan lade sig gøre. Det er vi parate til, men jeg er glad for den positive indstilling, der er til det.

CD har også sympati for intentionerne, men mener, at det er for vidtgående, fordi det kræver en separation, og det er for dyrt, og i øvrigt

er det i strid med EU-reglerne. Til det vil jeg sige: Jamen hvis vi skal have en seriøs mærkning, som CD siger, man går ind for, så er det en helt nødvendig forudsætning, at vi får en separation af de gensplejsede varer og de ikkegensplejsede varer, for ellers kan mærkningen ikke gennemføres. Og der bliver CD simpelt hen nødt til at beslutte sig for, om man går ind for mærkningen eller ej og så melde klart ud.

Hvad angår EU-reglerne, og det er så også et svar til hr. Frank Aaen: Det er fuldstændig rigtigt; det, vi lægger op til, er at arbejde for i EU-sammenhæng, at de her regler bliver vedtaget. Det har to grunde. Det er dels en realpolitisk erkendelse af, at sådan er spillereglerne. Uanset om hr. Frank Aaen er enig eller ej, så er spillereglerne sådan, at det her område er reguleret af EU.

Det andet er en mere magtpolitisk overvejelse, som går på, at hvis nogle demokratiske instanser skal have en mulighed for at regulere det her område, så skal det være en demokratisk instans, der har tilstrækkelig styrke til at kunne gøre det i forhold til de multinationale selskaber og det amerikanske system, som bliver modstanderne i den her sammenhæng. Og der er det altså en Morten Korch-idyl og illusion fra hr. Frank Aaens side at tro, at Danmark alene gennemfører det her system.

Hvis Danmark alene regulerede, så ville resultatet blive, at vi bøjede os for Monsanto og USA i løbet af no time.

Man kan godt opretholde synspunktet, men det er den realpolitiske vurdering.

Det Radikale Venstre siger, at vi skal bare gå efter Ø-mærket. Jeg synes ærlig talt, det er at svigte alle andre forbrugere end dem, der udelukkende køber økologiske varer, at sige: Der kommer ikke noget frit fravalg af de gensplejsede produkter. Jeg er selvfølgelig glad for den generelle opbakning fra Det Radikale Venstre til vore synspunkter, men jeg synes, man skulle tage konsekvensen og sige: Selvfølgelig skal der være en mærkning, også på de ikkeøkologiske varer, så forbrugeren under alle omstændigheder får et frit valg.

Konklusionen på denne debat synes jeg er: Der hersker en vis forvirring om regeringens linje, men kravet fra forbrugerne tror jeg ikke er til at komme uden om. Det er at få en total, reel og troværdig information om gensplejsede produkter; og det pres vil komme; både på detailhandelskæderne – de er ved at reagere på det – og på dansk landbrug med hensyn til, hvilket

foder der bliver brugt. Man kan lige så godt begynde at stille krav til leverandørerne af foder, og det vil komme på den politiske dagsorden, og man bliver nødt til at give efter for det.

Den måde, de gensplejtede produkter er blevet introduceret på, vil efter min vurdering med sikkerhed føre til, at vi får en troværdig mærkningsordning før eller senere. Det er udelukkende et spørgsmål om, hvornår de forskellige aktører, herunder den danske regering, erkender, at sådan er vilkårene på mærkningsområdet på nuværende tidspunkt.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Jeg skal gøre det kort, for det er jo velkendt, at der er uenighed mellem SF og Enhedslisten. SF mener, at det er EU, der skal regulere de her ting, og Enhedslisten har et andet synspunkt.

Jeg vil bare sige, at det her er alt for farlige spørgsmål at overlade til EU. Min opfattelse er også, at det er et opgivende synspunkt, for jeg har ikke – og jeg tror heller ikke, hr. Jørn Jespersen kan producere det – noget, der sandsynliggør, at EU er på vej til at bøje sig på området. EU har sat sig hårdt på den ordning, der findes nu, men som er helt utilstrækkelig, og derfor må vi tage vores egne skridt. Selvfølgelig skal vi slås for, at EU går videre, det er ikke sådan, at vi ikke vil slås dernede. Vi kæmper gerne for, at EU går videre i mærkningsordningerne.

Men for at presse den kamp videre mener vi, det næste skridt må være, at vi her i Danmark indfører en skarpere mærkningsordning end den, der findes i dag. Det vil nemlig også være at hjælpe de folkelige bevægelser, det vil være at hjælpe forbrugerne, og jeg er sikker på, at det ikke bliver sådan, at vi så bøjer os efter en periode. Det bliver nemlig erhvervslivet, der bliver nødt til at bøje sig, fordi det er sådan, at forbrugerne ikke vil købe de varer, der i givet fald bliver mærket.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg er såmænd ikke sikker på, at uenigheden på det her punkt er så stor, for selvfølgelig skal vi arbejde for ordningen både i Danmark og EU-sammenhæng. Min vurdering er bare, at når vi snakker om danske forhold, er der tale om at lægge et pres på detailhandelen, på landbruget, lave frivillige aftaler osv., og når vi snakker om EU, er det et spørgsmål om at få lavet regler,

der er gældende for hele det europæiske marked.

Som jeg sagde i mit første indlæg, er der to grunde til det. Den ene er respekt for, at sådan er spillereglerne. De er faktisk vedtaget helt demokratisk af et flertal i Danmark og af et flertal i EU, og det synes jeg man skal bøje sig for. Demokrati er noget, der forpligter, også når man ikke er enig i flertallets afgørelser; sådan er det. Den anden grund er en magtpolitisk erkendelse af, at hvis vi skal have styrke til at stå imod de store multinationale selskaber og USA på dette punkt, er EU noget, der batter.

(Kort bemærkning).

Margot Torp (S):

Jeg synes da, det har skinnet klart igennem hele vejen hos både regeringen og Socialdemokratiet, at vi er interesserede i at G-mærke, når det kan føres igennem hele EU-systemet; der er ikke den store uenighed her.

Men det, der kan undre mig, er, at hr. Jørn Jespersen ikke har interesseret sig mere for generelt at være meget skeptisk over for, hvilke produkter der kommer på hylderne. Jeg synes da, det er godt, at folk har det frie valg, men personlig er jeg i hvert fald også meget, meget optaget af, at vi tager hånd om knap så kritiske forbrugere, som måske ikke helt er klar over, at der kan være risiko forbundet med at spise gensplejtede produkter.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

EU's regler er vedtaget ved demokratiske valg, og derfor må vi bøje os, også når vi er uenige, sagde hr. Jørn Jespersen.

Det giver anledning til to bemærkninger, og den første er: Det er jo ikke altid, at noget, der besluttet demokratisk, virkelig er demokrati. Det kan også nogle gange være flertalsdiktatur, og det er det jo her, hvor et flertal beslutter, at vi i Danmark ikke må gøre noget, vi gerne vil gøre. Det er punkt 1.

Punkt 2: Hr. Jørn Jespersens udsagn gik ud fra, at der er demokrati i EU, og det vil jeg sådan set gerne have en reaktion på. Mener SF virkelig, at der er demokrati i EU? Mener SF virkelig, at de regler, der i dag bruges i EU på dette område, er vedtaget demokratisk? Efter vores opfattelse er det nogle regler, der er vedtaget efter enormt pres fra de store kemikoncerner og de store landbrugskoncerner, som producerer de frø, der skal sælges. Det er dem, der

har bestemt, hvad der bliver besluttet her i Danmark, og ikke noget som helst, der bare minder om et demokrati.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Nu skal det jo ikke udvikle sig til en EU-diskussion mellem hr. Frank Aaen og mig, men jeg vil bare sige, at som hr. Frank Aaen også udmærket ved, er SF langtfra tilfreds med de demokratiske spilleregler og åbenheden og lobbyisters mulighed for indflydelse osv. i EU. Derfor arbejder vi også meget konstruktivt for at forbedre forholdene dér.

Men jeg vil godt, og det synes jeg er vigtigere i denne sammenhæng, spørge den socialdemokratiske ordfører, om det sidste udsagn betyder – og det ville være nyttigt, hvis det var tilfældet – at SF og Socialdemokratiet er enige om, at f.eks. olie, der er lavet af gensplejsede produkter, men hvor man ikke kan måle det i det færdige produkt, også skal mærkes? Er vi enige om det? Og punkt 2: Hvad med kød og mælk, der er produceret ved hjælp af gensplejset foder? Skal forbrugerne have det at vide, så de får et frit valg efter produktionsmåden? Ja eller nej?

(Kort bemærkning).

Margot Torp (S):

Jamen når vi gennem EU arbejder for, at man skal kunne G-mærke fødevarer, hvor man ikke kan se, om der er gensplejsede råvarer i, gælder det selvfølgelig også olie. I forbindelse med novel food-direktivet arbejder vi jo også for, at det skal blive så effektivt som muligt, så i den forbindelse tror jeg vi kan finde hinanden.

Fødevarerministeren (Henrik Dam Kristensen):

Nu er der jo gået lidt tid, siden hr. Jørn Jespersen var heroppe og afgive sin kommentar på baggrund af partiernes melding, men jeg tror trods alt, det er vigtigt at få fastholdt nogle enkelte synspunkter, så forvirringen ikke breder sig, specielt om regeringens linje. Det kunne man jo godt få, hvis man kun tog til indtægt, hvad hr. Jørn Jespersen sagde lige før.

Jeg tror, hr. Jørn Jespersen på et tidspunkt talte om en ordentlig og troværdig information til forbrugerne, og jeg vil spørge hr. Jørn Jespersen: Hvad er det, regeringen har arbejdet for fra dag nr. ét, når det gælder genteknologi? Og hvad er det, regeringen også i dag klart har tilkendegivet? Det har været, at vi er parat til med alle disse nye teknologiske metoder, som

må kunne bringes i anvendelse, at kræve en så præcis information til forbrugerne om genteknologi som overhovedet muligt, så jeg har til ladet mig at tage det med troværdighed alvorligt.

Jeg har sagt her i dag, at jeg vil ikke som troværdig minister kunne stå her og påstå, at det ved en offentlig registrering af disse ting kan lade sig gøre at sikre, at der ikke kan være en kalv, der undervejs i sit liv har fået en mundfuld gensplejset sojaskrå. Jeg synes, det ville være fuldstændig urimeligt, hvis det var sådan, at det offentlige, dvs. skatteyderne, skulle påtage sig at bygge en så kolossal organisation op for at kontrollere det. Det ville være helt ude af proportioner, og det ville jo i realiteten betyde, at de, der virkelig kan lægge et pres, kunne læne sig tilbage og sige: Det klarer moder samfund. Hvilket incitament skulle der så være tilbage hos de store fødevarer kæder her i landet til på europæisk plan at kræve noget for deres forbrugere? De har jo fået moder stat til at tage sig af det.

Jeg vil bede hr. Jørn Jespersen om at lægge mærke til, hvad jeg klart har givet udtryk for: vi vil være med til – så langt som det overhovedet kan lade sig gøre for os – at give disse kæder nogle instrumenter, så der kan være troværdighed i de krav, vi stiller til deres leverandører. Og så er forholdet det, at hvis en kæde skulle sige: Vi vil gerne tilbyde noget, som er gensplejningsfrit, og det reklamerer vi med – skal kæden også leve op til det, og det har vi jo mulighed for at kontrollere.

I realiteten er alle muligheder åbne, men det kræver også engagement hos dem, som tror på, at her er der en forretning, som kan være givtig. Her tror jeg i øvrigt, hr. Jørn Jespersen har fuldstændig ret i, at signalerne fra forbrugerne har været helt klare og utvetydige.

Må jeg for hukommelsens skyld endnu en gang – for det tror jeg faktisk er vigtigt for at forstå det her – klart ridse op, hvilke tilkendegivelser det er, regeringen klart har givet her i dag: regeringen går ind for en så fuldstændig mærkning af fødevarer med indhold af genmodificerede produkter som overhovedet muligt; regeringen vil arbejde for at sikre det bedste mulige grundlag for såvel risikovurdering som analyser; regeringen vil arbejde for at standse anvendelsen af antibiotikaresistens som markørgen samt søge det bredest mulige internationale samarbejde til fremme af de synspunkter –

ikke kun i i EU, også i andre internationale fora, i Codex Alimentarius osv.

Regeringen har i dag som tidligere givet klart til kende over for forbrugerne i Danmark, at vi vil gøre alt, hvad vi overhovedet kan, for at forbrugerne får en så ordentlig og klar besked som overhovedet muligt. Men vi vil ikke putte blå i øjnene på nogen ved at tilbyde noget, som vi på forhånd ved er umuligt, for det er altså sådan, at de tilsagn, man giver, også skal have en eller anden form for troværdighed. Ellers vender de noget så frygteligt tilbage.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Ja, når ministeren nu henviser til, hvad man tidligere har gjort, vil jeg godt sige, at jeg ikke har ytret ét eneste kritisk ord om regeringens hidtidige indsats. Den har været i front i forhold til situationen, og det synes jeg har været godt.

Men det, vi diskuterer i dag, er jo: Hvilke målsætninger skal Danmark og regeringen arbejde for i den kommende tid? Her synes jeg, der er noget inkonsistent og usammenhængende i det, ministeren siger, for vi får på den ene side at vide, at alle fødevarer, som er produceret ved hjælp af gensplejsede organismer, skal mærkes, uanset påviselighed. Det går jeg ud fra stadig er gældende, for det sagde ministeren i sit første indlæg: Uanset om man ad videnskabelig vej kan konstatere, at her har man et gensplejset slutprodukt, skal det mærkes.

Konsekvensen af det er med ubønhørlig logik, at der må opbygges et andet kontrolsystem end det, vi har i dag, hvor kontrollen kun er baseret på færdig- og slutprodukter, så hvorfor så ikke gå skridtet videre og sige: Når vi opbygger det andet kontrolsystem, som handler om hele produktionsprocessen, gør vi det totaltomfattende, også når det drejer sig om foder. Det er klart, at man aldrig med sikkerhed kan garantere, at der ikke er nogen, der snyder. Det gælder også for økologiordningen, men man har lavet den alligevel, og derfor savner jeg en klar

tilkendegivelse af, at man vil give forbrugerne et frit valg på alle områder.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Fra medlem af Folketinget Svend Auken, der har orlov, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 27. april 1999 atter kan give møde i Tinget.

Peter Christensens hverv som midlertidigt medlem af Folketinget ophører herefter fra nævnte dato at regne.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 27. april 1999 kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Med hensyn til de øvrige møder i den kommende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 18.15